

Nincs számunk, amelyben ne lenne érezhető a feszültség azon idők dimenziói között, amelyeknek kordinátái közé – éppen 100 éve – e folyóirat vitorlái kifeszítették. Mégpedig épp annak az átmeneti korszaknak a levegője süvítene az időtlenséget homogenizáló lapokra, amelyet – oly tudatos hangsúllyal – igyekeztünk kihagyni: a jelené.

Vajon nem visszás-e megidézni egy meghatározó zsidó korszakot: a spanyol korszak történetét, amikor a jelen az egzisztenciánkat – mindkét hazánkban: Magyarországon és Izraelben – több végen is fenyegetően kikezdi? A több éve tervezett kultúrtörténetinek szánt tematikus szám a megvalósulás stádiumában ma már másként olvastatja magát. A jelen napjárása más és más analógiákra és asszociációkra veti megvilágító sugarát. Példás bizonyítékként, hogy a múlt történetéből és válaszaiból kinyert anyag – az egyszer megélt élet tapasztalata és megannyi hozadéka – örökéletű, s ezért mindig új és új tanulságokkal szolgál az átsuhanó percértékű jelenlét számára. E nagyléptékű dimenziók átmenetében csak győzők szemlélni és kikapkodni kincseit a magunk kurta élete gazdagítására.

A modern zsidó sorsot (s vele a modernné vajúdó európai kultúrát) megalapozó kataklizma újraolvasása, újrelése is idetartozik – ami az összeállításunk témáját, a *marrano/converso* helyzetet kiváltotta. Ugyanis a két azonosság közöttiség nyereségei és fenyegetettségei roppant termékenyek – ha megannyi fájdalom árán is. Kultúránk, amelyet nem kevés igazsággal, de felületességgel is zsidó-keresztény kultúrának írunk le – egy ségként, s nem konfliktusként definiálja ezt a valóban létező összetartozást. A marrano-converso létet és helyzetet mint egy meghatározott korból kinőtt, de később általános jelentéssel megtelt fogalomként ismerjük. Kísérteties aktualitására példa az éppen ezt a kiterjesztő értelmét megfogalmazó Heller Ágnes – tragikusnak is mondható – sorsfordulata a 21. század második évtizede kezdetén.

A témának Magyarországon igen szűk szakértői bázisa van. Ezért szerepel – a lap hagyományával ellentétesen – több írással egy-egy szerző a Peremeczky Szilvia vendégszerkesztésével készült összeállításban.

TARTALOMJEGYZÉK

CONTENTS

- 2 Makai Emil: Jehuda Halévi olvasásakor (vers)
Emil Makai: On Reading Jehuda Halévi (poem)
- 3 Makai Emil: A révben (vers)
Emil Makai: In the Haven (poem)
- 3 Avigdor Hameiri: Az én két lelkem (vers)
Avigdor Hameiri: My Two Souls (poem)
- 4 Heller Ágnes: A belül lévő más: A marranók – Hasadt identitás és a modernitás megjelenése (esszé)
Ágnes Heller: The Other Within. The Marranos – Split Identity and Emerging Modernity (essay)
- 9 Peremiczky Szilvia: Az identitás ösvényei (bevezetés)
Szilvia Peremiczky: The Paths of Identity (introduction)
- 17 Baltasar Porcel: A vaddisznó szíve (regényrészlet)
Baltasar Porcel: The Heart of the Wild Boar (novel excerpt)
- 25 Ladányi-Turóczy Csilla: Converso műfaj-e az ibér szentimentális regény? (tanulmány)
Csilla Ladányi-Turóczy: Is the Iberian Sentimental Novel a Converso Genre (study)
- 35 Ladányi-Turóczy Csilla: Inkvizíciós hétköznapok Portugáliában (tanulmány)
Csilla Ladányi-Turóczy: Inquisitorial Everyday in Portugal (study)
- 44 Peremiczky Szilvia: Kísérlet a spanyol-portugál converso-irodalom meghatározására (tanulmány)
Szilvia Peremiczky: Experiment in Determining What is Spanish-Portuguese Converso Literature (study)
- 55 Peremiczky Szilvia: A szefárdok hosszú útja a történelem tükrében (tanulmány)
Szilvia Peremiczky: The Long Road of the Sephardim in the Light of History (study)
- 61 André Hajdú: Utazás az árnyék nyomában. Betértekről, gójokról és elszigetelt zsidókról (esszé)
André Hajdu: Travel in the Path of the Shadow. About Converts, Goys, and Isolated Jews (essay)
- 66 Végh Dániel: Cervantes írói vénája. A *Don Quijote* és a converso-irodalom (tanulmány)
Dániel Végh: Cervantes's Writerly Vein. Don Quijote and Converso Literature (study)
- 73 Benke László: Modern felemáság: a conversók vallási identitása (tanulmány)
László Benke: Modern Otherness: The Religious Identity of the Conversos (study)
- 80 Samuel Usque: Vigasztalások Izraelnek megpróbáltatásaiban (részletek)
Samuel Usque: Consolation for the tribulations of Israel (excerpts)
- 91 Végh Dániel: León Abravanel és a szerelemről szóló dialógus (tanulmány)
Dániel Végh: León Abravanel and the Dialogue On Love (study)
- 98 Folytatható-e a *Múlt és Jövő* kulturális attitűdje? Három válasz: Ormos Mária, Láng Zsolt, Kovács András
Is the Cultural Attitude of *Múlt és Jövő* Sustainable? Three Responses: Mária Ormos, Zsolt Láng, András Kovács.
- 102 Faludy Judit: A tárgyaktól a koncepcióig (tanulmány)
Judit Faludy: From Objects to the Conception (study)
- 109 A Magyar Zsidó Lexikon digitalizációja. Beszélgetés Nagy Péter Tiborral
Digitalization of the Hungarian Jewish Lexicon. Conversation with Péter Tibor Nagy
- 112 Bozók Ferenc versei
Poems by Ferenc Bozók
- 113 Zorándy Sára – Sipos Dániel: Családi kép (riport)
Sára Zorándy – Dániel Sipos: Family Portrait (report)
- 118 Figyelő
The Observer